

Vlaams
Parlement

stuk **1092** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 21 maart 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Dirk Peeters en Hermes Sanctorum

betreffende een Vlaams actieplan
voor bosbehoud en bosuitbreiding

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Mark Demesmaecker

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter: de heer Bart Martens.**Vaste leden:*

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de heer Mark Demesmaeker, mevrouw Liesbeth Homans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

1092 (2010-2011) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak het voorstel van resolutie betreffende een Vlaams actieplan voor bosbehoud en bosuitbreiding op 14 februari 2012.

1. Toelichting

De heer *Dirk Peeters* geeft toelichting bij het voorstel van resolutie. Het voorstel van resolutie is in april 2011 ingediend, waardoor de cijfers hier en daar gedateerd zijn. De inhoud blijft echter actueel.

Het belang van bomen en bossen kan moeilijk onderschat worden, op het vlak van gezondheid is het een noodzaak. Mensen die in een groene omgeving wonen, voelen zich gezonder, zo blijkt uit onderzoek van het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en Alterra, een onderdeel van Wageningen Universiteit en Researchcentrum, naar de gezondheidsbeleving van ongeveer een kwart miljoen Nederlanders. Het aantal mensen dat zichzelf ongezond vindt, is lager als het percentage groen in de buurt hoger is. In buurten met weinig groen vindt 15,5 percent van de bewoners zichzelf ongezond. In buurten met veel groen daalt dat percentage tot 10,2 percent. Bij kinderen tot dertien jaar is de relatie tussen groen en gezondheid sterker dan bij andere leeftijdsgroepen. Kinderen die in een groene omgeving opgroeien, hebben vooral minder last van duizeligheid, ernstige darmklachten en depressie.

Bossen behouden biodiversiteit en beschermen tegen klimaatopwarming. Bossen houden water en grond vast en voorkomen erosie en woestijnvorming. Ook hebben bossen belangrijke effecten op klimaat, en zorgen ze mee voor de zuivering van de lucht.

Inzake bosoppervlakte hinkt Vlaanderen achterop. Reeds bij de goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) in 1997 beloofde de Vlaamse Regering een bosuitbreiding van 10.000 ha om tegen 2007 tot een totale bosoppervlakte van 160.000 ha te komen.

Vandaag stelt men vast dat er op vijftien jaar tijd amper 30 percent van de doelstelling werd gehaald. Met de tweede herziening van het RSV werd de einddatum voor het bereiken van die doelstellingen met vijf jaar uitgesteld tot 2012. De beperkte verwezenlijkingen van de voorbije jaren versterken volgens de heer Peeters alleen maar het vermoeden dat tegen einde 2012 de noodzakelijke inhaalbeweging niet gemaakt zal kunnen worden. In de langetermijnplanning Bosbouw stond de doelstelling om tegen 2010 in Vlaanderen tot 12 percent bosoppervlakte te komen. Ook die doelstelling werd niet gehaald.

In Europese context heeft alleen Ierland nog minder bos dan Vlaanderen. Het rapport Natuurverkenning 2030 stelt letterlijk: “Om de huidige oppervlakte bos per inwoner te behouden, dient de bosoppervlakte, net als de bevolking, met 12 percent toe te nemen tussen 2005 en 2030. Op basis van de huidige bosoppervlakte van 146.000 ha betekent dat een stijging van 17.500 ha of van 700 ha per jaar.”.

Elk jaar stelt de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) haar Bosbarometer voor. De Bosbarometer 2010 en 2011 is duidelijk: Vlaanderen is en blijft een netto-ontbosser. De trend van de voorbije jaren wordt bevestigd. Vlaanderen blijft meer ontbossen dan dat het bossen aanplant.

Vlaanderen kent overigens een vreemde constructie: de ‘zonevreemde’ bossen. Bijna een derde (tussen de 40.000 en 45.000 ha) van de totale Vlaamse bosoppervlakte is zonevreemd. Deze bossen hebben geen expliciete groene bestemming in de ruimtelijke plannen en zijn dus de facto sterk bedreigd. In antwoord op een parlementaire vraag van de indiener stelde minister Philippe Muyters dat 7132 hectare bos in Vlaanderen ‘potentieel bedreigd’ is. Het gaat voornamelijk om bossen die nu gelegen zijn in woon- of industriezones.

Bij die zonevreemde bossen is er een zeer waardevolle categorie: de zogenaamde Ferrarisbossen. Ze zijn sinds hun registratie in de jaren 1771 tot 1778 altijd bebost geweest. 18 percent van de Ferrarisbossen is zonevreemd en dus vroeg of laat bedreigd. Het is een categorie van bossen waarvoor volgens de indieners bij voorrang beschermingsmaatregelen moeten worden genomen.

Nochtans groeit het draagvlak voor meer bos. Het beleid is misschien nog niet mee, maar toch zijn er volgens de heer Peeters signalen dat het draagvlak voor een echt bosbeleid groeit. Getuige daarvan zijn de, soms onverwachte, partners die zich aandienen om rond het bosverhaal samen te werken en mee de boodschap van (de behoefte aan) meer en beter bos uit te dragen. Het gaat om organisaties en bedrijven zoals de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), De Lijn, Microsoft enzovoort. De campagne 'Groene Kleurpotloden' van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu en VBV mobiliseerde de Vlamingen om een oplossing voor de zonevreemde bossen te eisen.

Tot slot wijst de indiener op de landbouwsector. Daar is een hoopvolle evolutie aan de gang met de 'agroforestry'. Franse studies wijzen uit dat 'agroforestry'-systemen productiever zijn. Ze benutten de beschikbare nutriënten, water en lucht beter dan in monocultuur het geval is. Ondertussen keert Vlaanderen subsidies uit voor 'agroforestry'. Het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur zal allicht aanpassingen bevatten om de sector 'agroforestry' te verankeren (*Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 1492/1).

Het voorstel van resolutie vraagt aan de Vlaamse Regering om in tien stappen tot een actieplan te komen voor het behoud en de uitbreiding van bossen. De heer Peeters overloopt de tien vragen aan de Vlaamse Regering:

- 1° een stappenplan opstellen voor de uitvoering van het lopende RSV, voor de afbakening van de buitengebieden in het bijzonder, om voor 2012 de geplande bosuitbreiding te realiseren. Het proces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) loopt weliswaar, maar het hinkt hopeloos achterop. De Vlaamse Regering komt zijn engagement voor 20 bijkomende ruimtelijke uitvoeringsplannen niet na;
- 2° een snelle realisatie van de 57 stadsbossen in de grootstedelijke, regionaalstedelijke en kleinstedelijke gebieden, zoals bepaald in het RSV. Bij de opvolging van Vlaanderen in Actie stellen de indieners vast dat er nog geen enkele boom voor een stadsbos werd geplant;
- 3° boscompensatie op het terrein door echte heraanplanting in plaats van financiële compensaties;
- 4° een snelle activering van het Bossencompensatiefonds om snel en daadwerkelijk meer dan 1000 ha bos te compenseren;
- 5° een sterkere administratie voor bebossingsprojecten, een reactivering van de cel Bosuitbreiding en de nodige financiële en personele ondersteuning;
- 6° een meer coherente adviesverlening voor bebossing waarbij de mogelijkheden voor privé-eigenaars toenemen en waarbij de landbouwadministratie positief wordt betrokken; de heer Peeters meent dat hierover een bepaling zal worden opgenomen in het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur;
- 7° een zeer belangrijk punt voor de indieners is een actieplan om de zonevreemde bossen te beschermen, met daarin een prioriteit voor de Ferrarisbossen, gebaseerd op de volgende pijlers:
 - a) prioriteitsbepaling gefocust op integrale bescherming van de meest waardevolle zonevreemde bossen, geïdentificeerd volgens de criteriaset van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO);
 - b) ontbossingsverbod voor de zonevreemde Ferrarisbossen wegens hun historische, culturele en ecologische belang;
 - c) de onlosmakelijke koppeling van ontbossing van – minder waardevolle – zonevreemde bossen aan effectieve compensatiebebossing;

- d) ontwikkeling van financiële instrumenten om zonevreemde bossen te regulariseren waarbij – naast de vastgelegde planschaderegeling en het Bossencompensatiefonds – aan de oprichting van een Vlaams bosbouwfonds kan worden gedacht, dat wordt gefinancierd door de overheid en private partners;
- e) het gegeven dat de regularisatie van de zonevreemde bossen een proces is dat parallel verloopt met de in het RSV vastgelegde planologische bosuitbreiding van 10.000 ha en er niet voor in de plaats komt; de minister laat volgens de heer Peeters soms uitschijnen dat het om hetzelfde gaat, hetgeen de indiener ten stelligste ontkent;
- 8° landbouwers aanmoedigen om op ‘agroforestry’ over te stappen en hen tijdens de overgangsfase daarin financieel ondersteunen;
- 9° van bosbehoud en bosuitbreiding een essentieel onderdeel van het Vlaamse biodiversiteitsbeleid maken;
- 10° de verkokering stopzetten en kiezen voor een geïntegreerd, horizontaal beleid en een betere beleidsafstemming in een goedgekeurd kader. Landbouw, Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu werken nu elk in hun eigen koker, werken elkaar vaak zelfs tegen en leggen daardoor een hypotheek op realisaties op het terrein.

2. Bespreking

Volgens mevrouw *Vera Van der Borgh*t is het voorstel van resolutie terecht. Al enkele jaren wordt de doelstelling voor herbebossing niet gehaald. Ook het Boscompensatiefonds geraakt maar niet geactiveerd. De meeste vragen in dit voorstel kan de Open Vld-fractie ondersteunen, maar de fractie heeft grote reserve bij het niet meer mogelijk maken van financiële compensatie bij ontbossing (punt 3°). Ook als de bestemming van de grond eigenaars daartoe het recht geeft, wordt het voor hen daardoor onmogelijk nog bomen te kappen. Het is niet omdat de Vlaamse Regering de middelen in het Boscompensatiefonds niet benut, dat eigenaars van dergelijke gronden moeten worden gesanctioneerd.

Het actieplan om zonevreemde bossen te beschermen, punt 7°, mag geen aanleiding geven tot het niet compenseren van de betrokken eigenaars. De indieners halen de planschade aan maar geven geen aanwijzing over de kosten ervan. Om die twee redenen zal de Open Vld-fractie zich onthouden, zegt mevrouw Van der Borgh.

Mevrouw *Tinne Rombouts* laat opmerken dat de commissie Leefmilieu regelmatig aandacht besteedt aan de problematiek van ontbossing. Als men de parameters bekijkt van de opvolging – de heer Peeters heeft zelf verwezen naar de Boswijzer – dan is daar discussie over mogelijk. Daarover zijn er ook al vragen aan de minister gesteld (*Hand. VI. Parl. 2011-12, nr. C139*). Het is belangrijk met correcte cijfers te werken en alles mee in rekening te brengen als het om ontbossing en bebossing gaat.

Er wordt reeds actie ondernomen wat een aantal elementen van het voorstel van resolutie betreft. Wat het Bossencompensatiefonds betreft zijn er maatregelen genomen en worden er projecten gefinancierd. Ook dat was het onderwerp van vragen in deze commissie (*Hand. VI. Parl. 2011-12, nr. C61*). Ook aan een oplossing voor de zonevreemde bossen wordt gewerkt. Voor ‘agroforestry’ zullen met het komende ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur de euvels worden weggenomen. De onzekerheid dat men compensatie zou moeten betalen als men ontbost voor boslandbouw-systemen zal worden weggenomen. Dat op zich biedt kansen om met ‘agroforestry’ te starten.

Mevrouw Rombouts is ook de mening toegedaan dat door de afschaffing van de financiële boscompensatie er andere niet gewenste knelpunten naar boven zullen komen. Financiële compensatie kan op zich werken. Er worden acties ondernomen om de moeilijkheden weg te nemen en het gebruik van het Bossencompensatiefonds te stimuleren. Deze positieve benadering kan ook resultaten opleveren.

Mevrouw *Tine Eerlingen* staat achter de intentie van het voorstel voor meer bos in Vlaanderen. Het lid heeft wel bezwaren tegen een aantal punten uit het voorstel van resolutie. De boscompensatie door heraanplanting op het terrein in plaats van financiële compensatie is een nobele doelstelling maar moeilijk haalbaar in de praktijk. Er wordt werk van gemaakt, maar het kan niet onmiddellijk worden gerealiseerd.

In verband met de ‘agroforestry’ worden reeds obstakels weggenomen. Voor de zonevreemde bossen neemt minister Schauvliege maatregelen. De commissie zou de minister naar een stand van zaken kunnen vragen. Het lid hoopt in ieder geval dat daar werk van wordt gemaakt.

Mevrouw Eerlingen herhaalt dat de intentie van het voorstel van resolutie globaal gezien goed is. Het bevat echter een aantal punten die het moeilijk maken om het voorstel van resolutie te steunen.

De heer *Bart Martens* beaamt dat het een oud zeer is dat de uitvoering van het RSV achterloopt. Dat is al herhaaldelijk in de commissie besproken. Het is blijkbaar niet evident om in het kader van het AGNAS-proces tot een akkoord te komen over de hertekening van de openruimtestructuren. Uiteraard houdt de sp.a-fractie vast aan het regeerakkoord en aan het RSV, waarin de noodzaak aan 10.000 hectare bijkomend bosgebied opgenomen is en 38.000 hectare natuurgebieden.

Effectieve boscompensatie door beplanting geniet natuurlijk de voorkeur. Maar in afwachting van de beschikbaarheid van terreinen om aan bosuitbreiding te doen, is het voorzien van een financiële compensatie te verkiezen. Alleen moet men erover waken dat het Bossencompensatiefonds geen slapend fonds wordt. Gelukkig heeft een wijziging van het Bosdecreet de mogelijkheid gecreëerd om het fonds ook open te stellen voor lokale besturen met bosambities. Daar is voor het eerst werk van gemaakt in het voorjaar en de zomer van 2011. Voor de eerste keer werd een succesvolle projectoproep gelanceerd voor bebossingsvoorstellen van lokale besturen. De vraag bleek groter dan het aanbod. Als dit initiatief wordt herhaald, zal het Bossencompensatiefonds effectief leiden tot bebossing, meent het lid.

Wat de adviesverlening bij bebossing van landbouwgronden betreft, zal een hinderpaal worden weggewerkt via het ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur. Een wijzigingsbepaling van het Bosdecreet stelt dat de adviezen van de administratie Landbouw en Visserij niet langer bindend zullen zijn zodat de lokale overheid meer vrijheid heeft. Ook de mogelijkheden voor ‘agroforestry’ zullen toenemen. De Vlaamse Regering maakt dus wel werk van het wegwerken van hinderpalen.

De heer Martens is het met de indieners eens dat er nog een lange weg te gaan is. Inzake het ‘legaliseren’ van de zonevreemde bossen moet de overheid de vrijgemaakte middelen in het bosbeleid zo effectief mogelijk aanwenden. Een zonevreemd bos kapt men echter niet zomaar. Er moet een kapvergunning verleend worden. In principe voorziet het Bosdecreet ook voor zonevreemde bossen in een reeks beschermingsmaatregelen. Alle zonevreemde bossen zone-eigen maken, zou tot hoge uitgaven aan planschadevergoeding leiden zonder dat er op het terrein een boom bijkomt. Het is dan zinvoller om de middelen aan te wenden voor de aankoop van terreinen voor effectieve bosuitbreiding of nieuwe bossen.

De heer *Dirk Peeters* repliceert dat de vraag aan de Vlaamse Regering in verband met boscompensatie door effectieve heraanplantingen correct moet worden gelezen. Het komt er inderdaad op neer dat men niet stort in een fonds, maar dat er bomen geplant worden, maar daarom niet op dezelfde plaats. Punt 3° moet samen gelezen worden met punt 10°. De plaats voor heraanplanting moet gevonden worden in samenwerking tussen Leefmilieu, Landbouw en Ruimtelijke Ordening. Als er een einde komt aan de verkokering is realisatie op het terrein volgens de indiener een haalbare kaart.

Ten aanzien van mevrouw Rombouts laat de heer Peeters opmerken dat hij het niet over de Boswijzer heeft gehad, wel over de Bosbarometer. Er zijn inderdaad vorderingen gemaakt inzake ‘agroforestry’ en het advies van Landbouw inzake bebossing van landbouwgronden zal niet langer bindend zijn. Daar heeft hij in zijn toelichting zelf al op gewezen. De heer Peeters is bereid het voorstel van resolutie te amenderen om aan de opmerkingen van de leden hierover tegemoet te komen.

Het voorgestelde actieplan om zonevreemde bossen te beschermen, is gebaseerd op een prioriteitsbepaling voor de meest waardevolle bossen. Het is zeker niet de bedoeling om alle zonevreemde bossen direct het statuut bos te geven. Verder gaat het over het ontwikkelen van financiële instrumenten om naast planschade en boscompensatie toch tot een bosbouwfonds te komen dat op het terrein werkzaam is. Daarmee wordt volgens de indier een heel stuk tegemoetgekomen aan de opmerking die de heer Martens heeft gemaakt.

De heer Peeters heeft niet gehoord dat het voorstel van resolutie voor de andere leden van de commissie inhoudelijk onoverkomelijk is. Hij herhaalt dat hij bereid is het voorstel nog aan te passen.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* kan akkoord gaan met een tekstaanpassing maar herhaalt dat punt 3° – over de heraanplanting in de plaats van financiële compensatie – voor Open Vld onoverkomelijk is. De aandacht moet meer gericht worden op het niet meer kappen van de zonevreemde bossen.

Volgens mevrouw *Tinne Rombouts* zou het schrappen van de vragen die al in uitvoering zijn tot een halve resolutie leiden. Verder klopt het dat de afbakening van bos- en natuurgebieden in het kader van het RSV moet gebeuren. Het proces loopt misschien trager dan gewenst, maar het moet in overleg en consensus gebeuren. Naast de prioriteit die de indier leggen moeten ook de andere evenwichten in het regeerakkoord en in de standpunten ingenomen door het parlement worden gerespecteerd. Het lid betwijfelt dat er eensgezindheid is over inhoudelijke aanpassingen van het voorstel van resolutie. Bij punt 3°, over boscompensatie door echte heraanplanting, verwijst de heer Peeters naar punt 10°, maar voor mevrouw Rombouts blijft het een afzonderlijk punt in de tekst.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 7 stemmen tegen 1 bij 1 onthouding.

Bart MARTENS,
voorzitter

Mark DEMESMAEKER,
verslaggever